

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea“ cu adăusele sale „Foia Inter.“, literară-illustrată și „Tovărășia“, economică, — e următorul: — pe un an 8 coroane; pe 1/2 an 4 coroane.

Pentru economi: numai 5 cor. pe an!

Pentru România pe an 30 Lei; pentru America 2 1/2 dolari.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Inserțiuni:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 c., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă

inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

De ce ne temeam...

Inițiile încercări ale guvernului de a viri limba ungurească și în biserică noastră românească!

Foile maghiare din ajunul Rusaliilor primesc dela corespondentul lor din Sibiiu următoarea știre:

»Ministrul de culte Apponyi nu demult a trimis conzistorului greco-oriental român din Sibiiu recercarea, că în școlile cu limbă de propunere ungurească, să-și îndrume catecheții, ca cel puțin în clasele de sus (cum sunt clasa 5, 6, 7 și 8 a gimnaziilor) să învețe pe elevi religia și ungurește, anume învățăturile dogmelor și unele rugăciuni, — căci dacă nu, el va fi silit a înceta să dea remunerațiile (micile plăți) ce le dă catecheților dela acele școale«.

Iaca aceea-ce noi prevețeam că va urma după aducerea legii nouă de congruă (vezi „Libertatea“ nr. 16 dela Dumineca Tomii). Ministrul încearcă să ne vire limba maghiară și în biserică. Și începutul îl face foarte pe departe, cu încungiur, așa ca să nici nu-l bagi de samă. Zice: învățați numai pe elevii din clasele mai înalte ale școlilor de stat religia și ungurește. Nu vă cer numai ungurește, ci, deocamdată și ungurește pe lângă românește. (Bineînțeles la examene le va cere numai răspunsurile ungurești, cele românești și-le pot ținea pentru sine!...) Nu vă cer mult. Doar ce, așteți câțiva elevi prin cele gimnazii ungurești de colo și colo, cari învățând toate ungurește, nu perdeți nimic c'o să învețe și religia așa...

Dar pentru a avea tu catecheți cari să știe propune ungurește religia, ba să știe și rugăciuni pe ungurește, tre-

bue ca ei înșiși să învețe undeva ungurește aceste lucruri. Iți va cere dară ca mâne, să propui deja în teologie o parte a lucrurilor pe ungurește! Apoi peste ani de zile va zice: cum propui tinerilor dela școlile mai mari religia și rugăciuni ungurește, ține și poporului cîte-o predică ungurească de cîte-va ori pe an, ca să nu uite limba ce a învățat-o în școală!...

Și așa, pe nesimțite, vrea să se vîrască și în singura noastră cetate ce o mai avem nebîntuită, în sfînta biserică. Dacă și acest lucru îi va fi îngăduit de păzitorii bisericeii, — nu mai suntem neam vrednic de viață, ci putem să ne săpăm înșine mormîntul național și să tragem țărîna asupra noastră!..

Ci tot aceleași foi află — ceea-ce a reușit altfel și din desbaterile sinodului dela Sibiiu, — că conzistorul a respins această cerere a ministrului și a dat îndrumare catecheților ce-i avem pe lângă feluritele școli de stat, să se țină aspru de instrucția ce-au dela conzistorul lor, de a propune religia numai și numai în limba oficioasă a bisericeii, în cea română, și nici o abatere să nu facă și să nusufere dela asta!

Ba conzistorul, cu adîncă scîrbă sufletească a luat la cunoștință, că s'au găsit cîteva catecheți, cari, în zelul lor de a să supune poruncilor, ce »poruncilor«, chiar și doririlor ce li-să arată de sus dela ministeriu, au fost început a învăța pe elevi lucruri din religie și pe ungurește! Contra lor a pornit cercetare disciplinară pentru abatere dela îndato-

ririle lor și dela rînduelile bisericicii lor.

Conducătorii bisericilor naționale române au trecut prin grele vremi și prin multe furtuni... Și, durere, nu odată s'au lăsat îndoșiți de vînturile turbate, chiar și atunci cînd ar mai fi putut sta drepti.

Nici una însă din suflările ghețoase ale vrășmașelor vremi, n'a intrat atît de mult pînă la os, pînă în mîduva bietului nostru popor, ca acest început de vînt alean!

Impotriva acestuia cîrmăcii bisericilor noastre nu mai au putință a să îndoii nici cît negru sub unghie, ci adunîndu-și tot clerul și poporul în jurul lor: să se împotrivescă pe toată linia și cu încordarea desnădejdiei, în contra lui, — să-i spună în față că mai bine voim să cădem zdrobiți, decît îndoșiți!, — și fie siguri că ticăloasa suflare lua-și-va calea în alte părți, și înceta-va! Iar de ne va simți șovăelnici, slabi, lași, ticăloși, — îndrăzni-va și cerca-va să ne strice și cuibul sfînt al bisericii, și să ne nesfîntească și altarele străbune, ne-mai lăsînd nici atîta locșor scumpei noastre limbi românești.

Păstori și păstoriți! Fiți treji la posturile voastre! Că ispitele vajnice sunt, și obrăznicia politică a domnilor zilei, — Aponyi-Kossuth și soții, — fără hotare!

UNELE—ALTELE

Protest contra osîndei dnei Dr. Vlad. Afînd despre aceea, că ministrul ar fi poftit deja pe dna Dr. Vlad a-și începe pedeapsa de o lună pentru așanumita »aștare« contra limbii ungurești în școala

»comunală« din un sat curat româneș, — peste 8000 (opt mii) de femei române din Țară au subscris un protest contra acestei întemnițări și acel protest îl aduc la cunoștința lumii mari pe calea foilor mari din toată Europa.

Scrisoarea femeilor române din regatul liber al fraților noștri, e publicată prin foile din România și străinătate. Noi, durere, nu o putem da și cetitorilor noștri, fiindcă am avea, la sigur, cu un proces mai mult, peste vrafal ce ne așteaptă!..

Vestim însă pe cetitorii »Libertății« că dna Dr. Vlad nu a intrat în arest în 1 Iunie, pentru că a înaintat cerere la ministru, să-i dea alt loc de plinire a pedepsei, nu Vațul, — și n'a primit încă răspunsul.

Cînd va fi să plece, vom vesti.

Ce-i cu cursurile pentru neștiutorii de carte?

Din Lugoj ni-să scrie:

Dle Redactor;

La întrebarea D-voastră din Nrul 18 al „Libertății“ cu privire la cursurile cu neștiutorii de carte, îmi iau voea a răspunde și eu următoarele:

Ca fiu al orașului Lugoj am gîndit că nu-mi pot arăta într'un chip mai vrednic recunoștința mea față de aceia, cari acum zece ani, cu cea mai mare însuflețire și dragoste și-au pus increderea în mine, alegîndu-mă de învățător și povățuitor al odraslelor lor, decît prin instruirea celor neștiutori de carte în cetire, scriere și socoată.

Gîndul meu îl împărtășizem la timpul său și citorva fruntași din loc. Sprijin însă la îndeplinirea unui astfel de scop măreț, n'am primit, — nici măcar în biserică nu s'a publicat știre despre ținerea cursului, — decît numai din partea dlui avocat Dr. G. Dobrin, căruia fi și sunt mulțămitor, pentru că prin aceea a făcut cu putință începerea aceluia curs.

Cursul l'am început la 24 Nov. n. a. tr. cu trei bărbați, deși în Lugoj sunt peste 400 de neștiutori de carte români. În decursul săptămînei numărul elevilor mari s'a sporit la 13. Dintre aceștia unul a

rămas după câteva zile, spunând că-i e greu să vină sara ostenit până la școală. Cu ceilalți 12 am urmat instrucția, care a ținut până la începutul lunii lui Martie anul de față. Patru dintre cei 12 după ce învățaseră bine literele mici și mari, s'au lăsat din cauza lucrului. Astfel cursul l'au urmat până la sfârșit 8 inși, cari au și învățat destul de bineșor a cetii a scrie, și ceva a socoti, terminând întreg abecedarul pentru clasa I școlară.

Alexandru Onac, inv.

Și atât e destul de data asta, ca început. Să nădăjduim că la anul, în loc de 12, vei putea aduna de 5 ori atîta, și bucuria dtale curată, mult mai mare va fi. Căci în viața unui neam un an, e nimic. Și cei ce dorim viitor mai bun acestui neam, trebuie să muncim mulți-mulți ani, viața noastră toată, spre țintele mîntuitoare spre cari voim să-l ducem, și totuși am muncit numai clipe scurte în istoria lui. Cu Dzeu și cu voe bună înainte.

Sărbări de mare înșămăntate

au avut Săliștea a doua și a treia zi de Rusalii.

A doua zi și-a ținut prima adunare generală „Solidaritate a însoțirea băncilor române. Au fost reprezentate vre-o 40 de bănci.

Seara a dat un concert, bine cercetat, Reuniunea română de cîntări, după care a urmat petrecere cu joc, până în ziua albă.

A treia zi de Rusalii și-a ținut adunarea generală extraordinară, festivă, »Cassa de păstrare« din Săliște, din privilegiul împlinirii alor 25 ani de lucrare mănoasă. Fără vorbe mari și umilate, fără să făgăduiască ceriul și pămîntul, această adunare a hotărît ca, în amintirea iubileului, să pună la cale și să îndeplinească unele lucrări spre binele obștesc al comunei.

Astfel va întemeia:

un *Stabiliment de băi*, la care oamenii săraci vor putea lua parte cu preț scăzut sau chiar gratuit.

Va contribui la întemeierea stabilimentului pentru *lumină electrică*.

Va întemeia *spitalul public*, apoi un local pentru *societățile culturale*,

o *grădină pentru economia de casă* și

un *atelier de țesut*.

În sfârșit pentru a da avînt mai mare economiei de vite, va construi anumite adăpătoare și locuri de scutire și va aduce vite de prăsilă de soiuri alese.

Iată tot lucruri mici la vedere, dar de mare înșămăntate, dacă cugetăm bine asupra lor.

După adunare s'a servit o masă comună la hotelul comunal, unde nu au lipsit voia bună și muzica, iar toasturile curgeau gîrlă.

Amănunte de altă dată.

Membreu.

Unde e „conducătorul“ ?

În numărul seu de Rusalii, ziarul „Bud. H.“ scrie la loc de frunte un articol plin de nemulțumire cu conducerea de azi a politicei maghiare. Îndeosebi să vede nemulțumit cu Koșut Franți, în care nu mai găsește nici o hotărîre bărbătească, el e cu numele conducătorul, capul, koșutiștilor, și cînd colo toți i-să suie în cap, și să clătină după toate vînturile ce bat în partidul seu... Dacă gălăgioșii Justh și Holló își arată o părere deosebită de a lui, apoi — „Koșuth tace; nu zice că e de o părere cu Justh, dar nici aceea că nu-i de o părere cu el“... Cu alții tot așa. Încît ziarul maghiar să crede îndreptățit a spune, că

„...Nu puterea lipsește din această națiune (maghiară), ci organizarea unirii la un loc a puterilor. Iar asta o pot face numai bărbați chemați, hotărîți!... Dar, durere, atari conducători azi nu găsim nicăiri!

„Națiunea caută un conducător. Să iasă dar odată la lumină adevăratul conducător!“

Adecă curată publicare de concurs pentru postul de *cap* conducător al națiunii maghiare, — care, după cum reese din scrisesele de mai sus ale foii maghiare, stă astăzi — fără cap!

Congregația dela Deva.

În 28 Maiu n. a fost la Deva congreagația (adunarea) de primăvara a comitatului Hunedoarei.

S'au adunat membri mulți, pentru-că erau pusă în desbatere și unele lucruri cu ascuțiș de poitică de partid, și așa să mobilizase și unii și alții, și koșutiștii din comitat și rămășițele liberale azi așa-zisi »constituționali«.

Membri români să adunase și ei în număr suficient, cam 40 de inși (din vre-o 90 ce sunt, și cari nici odată nu să văd toți și disciplinați într'o tabără). Să adună ce avem mai bun, dar și din cei rămași mulți ori chiar toți, ar putea veni să întregască șirele celor ce duc lupta în congreagație pentru mai buna pază a poporului, că numai onoare le-ar fi a sta în șir cu acești cinstiți luptători ai noștri, cari au mers și de data asta cu bărbăție, în frunte cu președintele clubului nostru comitatens dl deputat *Dr. Vlad*.

Luîndu-să în desbatere darea de samă a vicecomitelui despre starea lucrurilor și treburilor comitatului, — s'au ridicat dnii *Dr. Ioan Papp*, adv. *Brad*, *Dr. Gavril Suci* și *Dr. Victor Bontescu*, advocați în Hațeg, — și fiecare a vărsat lumină nouă asupra cutărei ori cutărei stări triste de lucruri din comitat, pe cari raportul viceșpanului le arată că ar fi în ordine și bine, în faptă sunt putrede și rele. Îndeosebi adminis-

trația (slujbașii de tot felul) e, în prea multe locuri, încredințată în mâni nechemate, nepotrivite, avînd poporul a suferi nespuse de mult din pricina volnicilor și calcărilor de legi ce le săvîrșesc oamenii administrației. Cer îndreptarea lucrurilor, pedepsirea volnicilor!

Ajungînd la partea de raport unde să arată starea învățămîntului (școlilor) în comitat, s'au ridicat și au vorbit luminat dnii *protopop Ios. Morar (Dobra)* și dl deputat *Dr. Aurel Vlad*, arătînd cită nedreptate să face poporului vechiu românesc, baștinaș, al acestui comitat, prin felul cum să purcede față cu școlile lui! În loc ca deregătoriile comitatului să i vie poporului într'ajutor a-și susținea școlile singure folositoare: cele cu limba de învățămînt a poporului însuși, diregătorii răstălmăcesc legea și fac șicane școlilor și le închid fără treabă. Dovedesc lucrul atât de ușor de înțeles, că școlile cu limba de propunere străină de limba poporului, nu să-l ridice pe acela la lumină, îl împing napoi în întunerecul neștiinței, — osîndesc cu bărbăție această purtare a deregătoriilor comitatului, cerînd a să da sprijin organelor bisericești, ca să poată susținea ele și mai departe școlile de până aci, cu limba de învățămînt a poporului, și aceste școli a-le îmbunătăți în toate privințele.

A venit apoi, mai la urmă (după prînz) în desbatere cererea orașului Deva, ca comitatul să-l ajutură cu suma de numai 50.000 (cinci-zeci-de-mii) cor. la zidirea unui *teatru* unguresc, în care să se desfăteze domnii și doamnele din Deva — citu-i anu de lung... Să aibă ei aci teatru statornic ca, mi-te, în un oraș mare!... Și fiindcă orașul nu dă decît vre-o 50.000 spre acest scop să dea și comitatul pe-atîta! Deputatul *Devei Toroczky* a propus, că comitatul să iee cele 50.000 împrumut dela „fondul săracilor“, că n'are vreme să aștepte până s'ar aduna banii pe cale de dare, și apoi să-l replătească fondului săracilor din banii anume adunați spre acest scop de pe toți locuitorii comitatului. Care va să zică, să dea Români dela Bulzești, ca și cei de pe Valea-Geoagiului, de pe Valea-Jiului, din Zarand, — cari poate viața lor întreagă n'o să vadă »teatru« din Deva nici pe dinafară, — să dea bani pentru zidirea aceluia teatru, care apoi să rămână proprietatea, averea, orașului Deva! O cerere mai fără Dzeu nu s'a adus naintea acestei congreagații, decît doar cînd au silit pe același popor din comitat să dea cîteva zeci de mii pentru *Kulturgyletul* dela Cluj! Chiar și un avocat din Deva, *Dr. Ullain*, a vorbit contra acestei cereri căci, a zis el, comitatul, în numele căruia să desbate aici, are alte lipse mult mai arzătoare! Avem de pildă numai un *spital*, cînd ar trebui două ori trei, școlile

inoată în lipsă, drumurile ni-s mai multe rele ca bune, în multe comune aruncul e peste 100% (zlot peste zlot!), — și altele. E un lux, o pradă neiertată a i cere acum 50.000 pentru teatrul din Deva, de care să aibă folos numai orașul Deva.

S'au ridicat apoi domnii *Dr. Aurel Vlad*, *Dr. Victor Bontescu*, *Dr. Ioan Papp*, și alții, și au vorbit așa de limpede, așa plini de tăria convingerii, cum numai adevărații oameni cu inimă simțitoare pentru popor pot să vorbească, arătînd cit de urită nedreptate să face poporului acestui comitat prin această cerere.

Toacă la urechea surdului! Ei erau înțeleși să bage acum odată mîna în punga comitatului și pentru acest scop, și, fiind mai mulți, pe drept pe nedrept, au hotărît că o vor și băga!, și plină de bănuți o vor scoate, aruncînd acei bănuți adunați cei mai mulți de pe Români, pe altarul culturii maghiare, ce să răvarsă din acel teatru! Credem că vom putea aduce unele din frumoasele vorbiri ale oratorilor români contra acestui nou greumînt pe poporul comitatului. Să vor înainta și recursuri contra lui la ministru.

Bune zile-am ajuns, Doamnel!

— Cine ne prigonește! —

De aceea, că procurorul din Cluj de cîte ori nu doarme bine, după cîte-o noapte petrecută prea bine, — să pune să „tragă“ în ziua următoare un „proces“ foii valahe cutare, — între care „Libertatea“ are loc de... onoare, — de aceea nu ne mai mirăm. Doar anul în care acești strașnici cerberi ai „ideii“ de stat „național“ ce nu are ființă, nu ne fac cinci până în zece procese, acela nu e an!... Adecă pentru noi nu e an de chin, iar pentru ei nu e an de „bun rod“ care să-i avanzeze ca răsplată că au fost așa de mari ispravnici ai „patriotizmului“ mincinos, descreerat, vrednic de casă de nebuni, nu de scaune și mai barșonate!

Că acești procurori vor să se înalțe pe pielea noastră, făcîndu-ne procese de nimic ori cînd și fără nici un Dumnezeu. — de asta mai mire-se cine nu cunoaște.

Ne mirăm însă din călă afară mult, cînd unele ființe ridicate din sinul poporului acestuia român, pentru care noi suferim atîtea chinuri sufletești și atîtea pierderi materiale, ca să-l povățuim spre ceva mai nobil, mai bun, mai drept și vrednic, decît hațul în care îngloadă, — cînd îi ai acestui popor, cari și ei

mai miroasă încă a opincă românească, — să află „vătămați“ în „onoarea“ lor, pentru că i-am combătut pentru ținuta lor *rătăcită* națională, și pentru această cutezanță a noastră vin și — *ne fac ei procese de presă!*

Iaca un caz de o atare bravură „românească“.

În numărul 37 (12 Sept.) din anul trecut, am luat și noi, după o altă foaie română, știre despre faptul, că comuna Căraciu (de lângă Cebea, în Zarand) care demult își ținea școala împreună cu comuna Cebea, și veneau copiii din Căraci și învățau carte *românească* la Cebea — acum, sub noul preot, om tinăr, cu școală mai nouă, așadar superior înaintașilor „bătrâni“, — și-a rupt legătura făcută de bunii bătrâni cu Cebea, și s'a alăturat la școala unguerească din Baia-de-Criș, — și tinerul preot, cel cu mai multă carte ca înaintașul său, nu și-a știut apăra poporul de această lunecare în o prăpastie tristă națională. Și am numit, cum o simțim și o credem și azi, asta, drept o faptă de mare scăpătate națională, — mai ales că Căraceni umblase dragă-mi-te Doamne pe la solgăbirăul în „deputațiune“, comănăcindu-să colea ca în iobăgie naintea lui, ca să-i primească să se alătore și ei la școala unguerească din Baie.

Și am băgat de vină părintelui Ioan Indrei pentru-că a lăsat poporul la această cădere...

Pune-ți mâna pe inimă, iubite cetitor, și spune, ori nu e și azi adevărat acest simțămînt? Nu e și azi tot așa de dureros, că un sat românesc, care singur nu-și poate ținea școală vine, și, în loc să-și păstreze buna legătură veche pe care o avea deja, de a să alătura la școala română din comuna vecină cutare, — rupe această legătură și să alătura la școala unguerească din ceealaltă comună?

Vrednicește preotul sub care să întâmplă aceasta schimbare la față, laudă ori osîndire din partea mea, ca foaie națională?

Noi luîndu-ne după inimă și după mintea noastră neumbrită de norul patriotismului congruistic, — n'am putut decît să te arătăm adîncă durere sufletească asupra faptului acestuia...

Și știți ce e urmarea?

Redactorul nostru, dl Alex. Iozon, are să stee față cu părintele Iuon Indrei din Căraci, care i-a făcut proces de presă și îl tirește înaintea curții cu jurați din Cluj, că, vezi dta, prin aceea că și-a arătat du-

rerea asupra faptului acestuia, i-a vătămat „onoarea“ (auzi bine: *onoarea!*) părintelui! L'a „calumniat“!

L'a dat drept aceea părintele Indrei, pe mâna unui avocat din Deva cu numele „Haragos Adam“ să îi facă proces.

Și dl „Haragos Adam“, pe care în matricula botezaților din satul său, bunul preot român îl scrisese *Adam Hărăguș*, așa cum să numeau pe sine cinstiții țărani opincoși români de acolo, cari îi erau părinții, — „Haragos“ i-a tras dlui Iozon un strășnic proces, în care, vorbind în numele popii din Căraciu, zice judeului dela tribunal:

„In articolul „Trădătorii să arată“ mă atinge pe mine, ca preot, înaintea credincioșilor și a obștei, cu cuvinte injositoare.

„E vătămător tot cuprinsul articolului, dar îndeosebi că mă numește cu numele, ca „trădător“ (vinzător), pitic nemernic, asupra căruia cu scribă poate privi duhul lui Horia și Iancu, — *pentru-că am contucrat la aceea, ca copiii de școală din comuna Căraciu, să aibă puțință a învăța limba statului!*...“

Așa stă negru pe alb naintea noastră scris în hirtia cu care popa „Indrej Iuon“ (așa să scrie în acuză) ne pîrește prin avocatul său „Haragos Adam!“

Adecă, mă rog, aci în hirtia cătră domnii județi, o spune rupt ales, că el, popa Indrej, *constiu*, cu *voie și știință, a contucrat la aceea, ca copiii din satul lui să-și poată agonisi pe viitor din școală „limba statului“,* drăguța de limbă unguerească, și nu mai mult sărîntocia asta de limbă românească pe care, după întocmirea preotului înaintaș, și-o agonisneau din școala valahă din Cebea! Acestor domni li-o spune verde că *a contucrat* la netezirea căii spre maghiarizarea copiilor din satul său, — căci asta îi asigură „dragostea“ acelora, și e sigur că astfel pe noi, cari ne-am atins de sfinția sa pentru acest fapt „patriotic“, ne vor osîndi cu atît mai sigur!...

Noi nu mai avem nimic de adaus la aceste descoperiri a sufletului unui tiner preot rotot. Tot omul are cap, audă, judece.

Un preot român ne dă în judecată că am osîndit pasul lui, care o crimă națională, de a-și desface școala dela școala românească vecină, și a o alipi la cea unguerească, — și un avocat român după născare, ne face pîra făcîndu-ne capital de osîndă din cutezanța de a fi fost împotriva unei astfel de alunecări naționale!

Bune zile-am ajuns, Doamne!...

Din Turcia.

După-ce lumea a început a să prefacă și în Turcia, zmulgînd așazicînd tot poporul spre căile mai luminate ale culturai noue, — în această pornire și ridicare își cer acum, în chip firesc, și femeile partea lor, locul lor. Că doar nicăiri în lume femeia nu are un loc mai neînsămnat în viața neamului, în societate și chiar în familie, ca în Turcia. Ele sunt acolo mai mult niște sclave în mâinile bărbaților, cari nu le pun nici la lucru de așa, dar nu le dau nici o ascultare, nici o înșămînatate.

Noua mișcare de prefacere a feței lucrurilor în Turcia, o folosesc acum și femeile, pentru a-și cuceri și ele un loc mai de cinste, o parte mai cu înșămînatate în viață, atît în familie, cit și în viața de obște.

S'au alcătuit însoțiri anume sub conducerea unora din femeile învățate turce, soții de Pașe, cum e Alie Hanun scriitoare cunoscută mai ales prin un roman al său numit „Desmoștenitele“ în care ea descrie viu starea umilită, chinurile și suferințele femeii turce în „harem“, care e o adevărată temniță pentru ele, nu casă cu bărbatul.

E ușor de înțeles ce mare e numărul femeilor cari s'au alăturat la această mișcare de desmormîntare a lor în statul turcesc!

„Femeia e stîlpul familiei! — strigă ele, — ea naște și crește nouele rînduri de oameni! Voim dar libertatea ei!“

Și cer cultură, învățătură pe sama femeilor, așa ca în ori-ce alte țări ale Europei. Și în bună parte scopul e ajuns. Azi „junii Turci“, adecă oamenii mișcării nouă, liberatoare, contrar vechilor obiceiuri ale legii lor, — ies pe stradă însoțiți de femeile lor, lucru neobicinuit în trecut. În trecut femeia turcă, chiar soție de pașe fiind, avea drept a privi lumea numai de după de-sele zăbrele ale ferestruiceii dela harem (casa lor). Și, asta trebuie scos și mai bine la iveală, femeile ies azi pe stradă cu fața descoperită, — ca în toată lumea încolo. Iar pînă aci nu era iertat să se arate decît bine îmblojită, numai nasul pentru răsufiere și ochii pentru vedere fiindu-i liberi prin o deschizătură mică a broboadei... Așa tîlcuiam ei că le-ar fi cerînd legea lui Mohamed. Azi o

tîlcue altfel, și lapadă și turcoacele vâlul care le făcea de ris. Nu demult ci-că niște afișe (hîrtii mari în colorii) fusese lipite pe stradele Tarigradului, pe care era tipărit cu slove mari, că:

„Tot cel-ce ar vedea încă „pe strade o femeie cu fața „acoperită, are dreptul să „rupă vâlul de pe fața ei! „Trăiască înaintarea!“

Că, vezi dta, cele ce ar mai purta vâlul, ar fi sprijini-toarele lumii vechi, a prostiei, și contrare pornirii nouă, spre lumină!

Dar această pornire a celor însuflețiți pentru prefacerea lucrurilor așa dintr'una, repede, fără răgaz, — și-a găsit în chip firesc și pornirea de împotrivire, nu neînsămnată! Că nu așa ușor poți zmulge un popor întreg din vechile sale credințe, bune, rele, cum le-a avut dela părinți și moși.

Sunt foarte număroși aceia cari zic: Dacă în viața de stat și în conducerea țării și în deschiderea drumurilor pentru răvîrsarea culturai, voim libertate și prefacere, — în aceea, ca felul de viață al femeii să se prefacă și el, ca în statele celelalte ale lumii cari au altă religie, altă credință, — în asta nu ne înțelegem cu voi! Femeia turcă să rămînă și în viitor la felul deviată cum îl prescrie legea noastră turcească, fel dovedit bun chiar în timpul de mîrire al acestui neam!

„Femeia — scrie un ziar, turcesc, altfel răspîdit și cu vază, — nu este de cit o jucărie drăgălașe a bărbatului. Firea femeilor este de așa natură, încît ele nu se mulțumesc cu ceea ce au!

„Ele pot ajunge o primejdie pentru o națiune, atunci cînd nu sunt în frîu! Cu cit o națiune este mai aspră cu femeile, cu atît aceea națiune este mai fericită! De aceea cercurile politice din Turcia ar trebui să pună capăt mișcării pentru libertatea femeilor, care amenință nația turcească cu pierire“.

Așa să zbat azi în statul turcesc zorile nouelor vremuri, cu umbrele trecutului.

Care pe care.

Unde vom ajunge?

Un cetitor al foii noastre, ne scrie despre examenul dela școala noastră confesională română din o fruntașă comună din ținutul Orăștiei. Comuna, dînd ascultare pázitorilor bisericești și școalei noastre românești, au hotărît cu însuflețirea bunului popor, că își susține școala *din puterile sale proprii*, nu cere ajutorul statului, ca așa învățătorul acela să fie al poporului, să aibă grijă ca în școală copiii să fie crescuți cum e pe placul și după trebuința poporului! Că altfel ce înțeles are că poporul își ține el școala de sine?

Dar ministrul de școale și-a băgat atît de mult mîna și în școlile ținute de biserică, neatîrnător de el, și le cere și învățătorilor dela aceste școli atîta învățatură de limbă ungurească, încît acel dascăl care ar vrea să împlinească cererea ministrului depusă în planul său de învățămînt, n'ar avea să învețe decît tot limbă ungurească de Luni dimineața pînă Simbătă sara și tot nu are destul! Cînd să mai învețe și limba mamei copiilor, și com-put și religie și scris și cite li-să cere?

De aceea învățătorii nostri sunt într'o stare nu să poate mai nenorocită și strîmtorată, că au ajuns a sluji *pe doi domni*, și, cum zice și scriptura, ca un adevăr de prin veacuri și pentru toate veacurile, slugă la doi domni nu poți fi! Iaca acum ce dare de samă primim despre examenul dela o școală de aceasta confesională românească:

„Examenul la școala noastră din B. s'a ținut în 25 Maiu n. și anume așa ca nu alte-dăți: *nainte de amiaz prin inspectorul regesc unguresc de școale dela Deva, iar după amiaz prin inspectorul confesional (protopopul).*

„Inspectorul regesc ung. a băgat de vină că nu s'a făcut destul spor în limba maghiară; —

iar inspectorul confesional a băgat de vină că copiii nu știu românește aceea ce au învățat ungurește! Cei mai mulți elevi din despărțămintele 3-6 abia puteau ceti în limba română, fiindcă învățătorul, P. F. voind a împlini și po-

runca ministerială, a per-dut vremea mai numai cu învățarea limbii ungurești — și cînd colo tot nemulțumire cu ce a putut isprăvi.

Poporeni care au fost de față la examen, au rămas *peste tot nemulțămîți* cu înche-erea învățămîntului, căci nu mai e cumpănă dreaptă între jertfa ce el aduce pentru școală și între ce vede că primesc copiii săi dela ea“!

Iată școala română ajunsă între ciocan și nicovală! Iată pe cei mai nenorociți învățători pe cari i-a avut vre-odată poporul român din această patrie: învățătorii nostri confesionali de azi: ei nu mai știu încotro să-și plece capul, ce să facă, ca să fie „bine“?! Că de nu dă destulă ascultare porun-cilor ministrului și inspectoru-lui, e rău într'un fel, de dă, e rău altfel: nu poate face spor pe placul poporului care el îi e stăpînul și plătitorul!

O mare și grea chemare așteaptă azi pe cei puși la paza și cîrma școlii române: să caute și să găsească chipul și modrul de a face, ca școala noastră, ajunsă în o stare fără păreche de strîmtorată, să poată împlini și o chemare și alta, și pe cea a silei și pe cea a trebuinței, a doririi ob-șteii!

Că, de nu s'o afla o așa a-șezare a învățămîntului nostru poporal, ci să va lăsa, ca în chiar școlile noastre să ne crească peste cap cererile mi-nistrului și toroitul unguresc, în vădita pagubă a învățării românești, și aceea să întunece cu totul pe aceasta, — nu prindă pe nimenea mirarea, dacă po-porul va începe a murmura contra jertfirii mai departe pen-tru școala așazisă: „română confesională“, care în faptă e o unealtă de maghiarizare și ea! Și nici noi nu vom mai putea zice acestui popor, ca, dacă va băga de samă că acest lucru să statornicește și merge chiar spre tot mai rău, — să mai dee jertfe acestei școale!

Să nu fie cu putință o în-tocmire a lucrurilor după îm-prejurări, așa ca învățămîntul românesc să nu sufere? Nu credem să nu să poată! Cei chemați iee-și numai ostencala a chibzui, a împărți vremea și studiile, și a pretinde apoi invă-

țătorilor a să ținea cu toată as-primea de cea împărțire a mun-cii, — din care drepturile lim-bei române însă, să nu iasă cu știrbire în propriile noastre școli!

Din Blaj.

„Piatra Libertății“ tot în ruină! — „Crucea lui Iancu“ restaurată! — Va fi sfințită acuși. — O petrecere a meseriașilor. — Ce a pățit un iurist român în casarma gendarmilor!

Cetitorii acestei foi își vor aduce aminte — cu multă durere — de fărâdelegea dela Blaj, săvîrșită în noaptea de 16/17 Noemvrie a anului trecut, cînd „Piatra Libertății“ și „Crucea lui Iancu“ au fost aruncate în aer cu dinamită, pusă de mîni nelegiuite.

„Piatra Libertății“ și azi mai stă în forma cucii a rămas după mișelia săvîrșită asupra ei: numai o bucată înaltă abia de un cot. Și să vede, că nu numai Românii din afară, dar chiar și cei de aici, au cam dat'o uitării, cu toate că ar trebui să se deschidă o colectă, cu scopul de a să ridica un alt monument cu mult mai frumos, care să fie vrednic, de însemnătatea zilei pentru care s'a pus și piatra.

„Crucea lui Iancu“, zi: crucea, a fost zdrobită din temelie și cu mult mai rău, decît piatra. A fost prefăcută în sute de bucăți, ca și cînd acea cruce ar fi făcut cine știe ce rău mare acelor mișei, cari au nimic't'o.

Inalt Prea Sfinția Sa Metrop. Victor Mihali, care după săvîrșirea fărâdelegii a ieșit însuși la față locului, — a rînduit, să se ridice iar acea cruce, — pe spe-sele proprii a Inalt Prea Sfinției Sale, — dar tot din bu-cățile și sfărmiturile ei, ceea-ce de altcum s'a și făcut, și astăzi crucea e pusă iar pe locul ei, cu mult mai frumoasă, ca în trecut! Cit de curînd să va și sfinți.

În 31 Maiu (a doua zi de Ru-sale) meseriașii români din Blaj au aranjat o petrecere frumoasă, sub conducerea harnicului preșe-dinte Gavril Precup, care să luptă într'una, ca să ridice tot mai mult clasa meseriașilor români din acest orașel, luat la goană în timpul din urmă așa de mult.

Petrecerea a reușit bine. A luat parte și inteligența din Blaj aproape întreagă, semn, că din zi în zi meseriașii români sunt mai bine sprijiniți. Venitul petrecerii, închinat fondului societății, a fost multu-mitor.

Ca și într'alte rînduri așa și de astădată au luat parte la petrecere și cîteva fete de unguri și jidovi, cari s'au simțit destul de bine. Nițel au șovăit, cînd s'a jucat „Ro-

mana“ și alte jocuri curat românești.

Un singur lucru ar trebui să-l respecteze fetele noastre, anume dragostea față de *portul național* românesc, de care, după cum am văzut și de astădată, să feresc cu de-a binele!... La o petrecere cum a fost și asta, numai două fete s'au înfățișat în costum național.

*

În Simbăta Rusaliilor s'a întîmplat un caz, să nu zic rar, dar barbar de tot! Anume un iurist român care zilele trecute a fost vătămă-t cu vorbe proaste de un gendarm în ziua mare, s'a dus la casarmă să-i afle numele și în urmă să facă arătare contra lui la comandă. Ajuns în casarmă a intrat la sergentul lor, care l'a dus în odaia gendarmilor să-i arate pe acela ce l'a vătămă-t. După ce i-la arătat și i-a aflat numele, a mulțămît sergentu-și a voit să se îndepărteze. Gendarmii însă au încuiat ușa porții în timpul cîtel să afla la sergent. Cînd sosi la ușa porții, un gendarm stătea răzimat de poartă și cînd iuristul a încercat să deschidă ușa, a fost lovit de acel gendarm peste gât și cînd iuristul s'a întors spre el, s'a pomenit încă cu 3 gendarmi pe urma lui, și-au început apoi toți să-l încarce cu pumnii și palmele, pe urmă au voit să-l tîrăie în casa unde bagă criminalii, ca să-l poată bate fără frică! Fiind tinerul iurist tare și voinic, s'a luptat cu 4 gendarmi timp de acuși o jumătate de oră! Pe urmă, dacă a văzut că gendarmii s'au pus cu dea-dinsul să-l bată, a început și să strige, ca să audă vecinii. Un gendarm, care era bun gimnastic, săria cu picioarele spre el, și cînd îl lovea în piept, cînd în spate cu picioarele! În sfîrșit cu chin cu vai s'a scăpat din mîinile lor și un gendarm, care s'a obosit, i-a descuiat poarta, iar tinerul iurist a ieșit în stradă, cu umbrela sfîrticată și fără pălărie.

Ajuns în stradă cu hainele rupte, cu genunchii plini de sînge cum a fost tîrît prin curte, stetea încremenit ne-știind ce e de el.

Nu mult după aceasta un gendarm îi aruncă pălăriv în stradă cu cuvintele: „Nessze kutya“ („Na căne“!)

Tinerul iurist a fost silit, ca să meargă acasă ziua la amiazi cu hainele sfîrticate, cu genunchii și coatele singerate, s'a dus apoi la medicul, care i-a dat scrisoare despre ranele și loviturile pricinuite de gendarmi, și acum face arătare criminală contra lor.

Am aflat de bine să public aceste, ca să știe toată lumea, ce lucruri sălbatece să mai pot întîmpla în țară la noi!...

Imc.

Credințe deșerte.

— Pagubele și păcatele lor. —

Ar fi timpul ca poporul nostru creștin să se lapede de credința deșertă, și datorința preoților a instrua poporul, că numai rugăciunea către atot-puternicul Dumnezeu îl poate scăpa de năcazuri, dar nici decum alte ființe fără ființă, sau înșelătorii prin descintece, sau vrăjitorii prin meșteșuguri proaste, sau chiar prin chemarea întru ajutor a... necuratului. Această credință deșertă este un păcat neiertat și împreunat cu cheltueli și pagube mari! Astfel de păcate, cari să și pedepesc de Dumnezeu, să întâmplă însă zilnic în poporul nostru.

În comuna B... (lingă Murăș) s'a bolnăvit de stomac muera unui om, și bărbatul a umblat în toate părțile după leac, la multe vrăjitoare, timp îndelungat, mai bine de un an, însă fără norocul de a-și mîntui iubita soție de morb. A cheltuit o păreche de boi frumoși de șvaiț și și o vacă. Preotul locului a știut de năcazul omului, dar nu s'a întrepusă-l abată dela calea lui. Ajungînd la desnădejde, săracul om a folosit, la îndemnul unui alt om, medic și medicină și în scurt timp s'a însănătoșat deplin nevasta lui! Spre bucuria familiei.

Alt caz iar în B... întîmplat de vre-o 4 săptămîni

Un fost slujbaş sătesc servind mai mulți ani, a făcut, din neghobie, unele pagube pe cari trebuie să le restituie. Spre a scăpa de judecată a umblat la multe vrăjitoare și găsînd una vrednică și vestită — în un sat peste Murăș — o duse la el acasă — însoțită de un câne negru, care ar fi „necuratul“ (dracul), și nainte cu vre-o 3 săptămîni a plecat, cam către 1/2 12 ore noaptea, dela casa dînsului însoțit de bărbat și muere, amîndoi în costumul lui Adam, și urmați de vrăjitoarea cu cănele negru, până la Murăș (cam 1000 pași depărtare) și după-ce s'a isprăvit acolo „cerimonia“ propusă de vrăjitoare, s'au întors iară toți acasă. Să înțelege ca toți câinii din sat, simțînd pe cănele strein, au făcut o gălăgie mare de s'a spăriat oamenii din somn, și oamenii crezînd că omul din vorbă s'a legat cu necuratul, îl numesc „priculici“ și spun de el că umblă tirziu noaptea pe la casele unora-altora și pe cănele negru îl ține ascuns în cămară sub hâmbar, un câne ca ne-alții, cu cap mare și mustață!, și noaptea nu s'a apropiat nimenea de casa aceea, știindu-să că „necuratul“ o pîn-dește...

Nu dau nici o însămnătate acestor prostii, mă mir numai, că oamenii noștri și azi mai pot crede în atari bazaconii! Preoții noștri

fac rău că nu predică poporului despre aceste credințe deșerte, să nu le mai creadă nimenea, că cel ce le crede e însuși de risul lumii luminate de azi.

Astfel de credințe să le lapede dela sine și poporul nostru, cit mai repede.

NOUȚĂȚI

Pentru gimnaziul din Brad

au făcut, mai nou, la îndemnul tinerului elev Augustin Bătrîn, din Vârșand (com. Aradului) următorii Români de acolo, daruri pentru fondul de înălțare a acestui gimnaziu:

George Bătrîn, 1 cor., Ioan Bozgan 1 cor., Mihaiu Bozgan 2 cor., Maria Bătrîn 1 cor., George Bătrîn 1 cor., Lazar Gyongyoș 2 cor., George Sofica 5 cor., George Sofica 1 cor., Fica Gyongyoș 4 cor., Ilca Sofica 2 cor. Suma întreagă 20 cor. Toți din O. F. Vârșand.

Lucru de laudă a săvîrșit elevul îndemnător, și faptă bine primită dăruitorii! Urmeze-le cit mai mulți pretutindenea.

Escursie cu copii

dela școala din Orăștie, la Hunedoara.

— Și mulțumită. —

Prea onorata doamnă *Victoria Dr. Erdélyi* a binevoit a pune la dispoziția Direcțiunei școalei noastre conf. gr.-or. rom. din Orăștie o sumă de 50 cor. în scopul, de a să întrebuița pentru escursiuni de studiu cu elevii clasei superioare.

În scopul acesta inv. dir. Const. Baicu, a și făcut o escursiune de studiu cu 26 elevi și eleve, până la Hunedoara. Acolo, conduși de ospitalitatea dlor V. C. Osvadă, dir. »Agricolei« și N. Macrea, contabilul aceleiași, au vizitat Castelul lui I. Huniade, dîndu-se privilegii elevilor a vedea nemijlocit castelul istoric, despre care învățaseră din istorie, și a-și desfăta ochii asupra Șesului-Cernei și a priveliștei frumoase, ce îți dă vederea întregului oraș din înălțimile turnurilor Castelului.

Din Castel, încărcăți de impresiuni bogate, ne-am îndreptat spre topitoarele de fer, unde impresiunile să prefăceau în uimire, și abia răzbeam cu datul de explicări la ploaia de întrebări, ce ni-să adresau de către micii escursionști.

Fiind escursiunea aceasta întâia și fiindcă atît elevii, cit și cu deosebire elevele, erau toate în costum românesc ca pe la Orăștie, au atras asupra lor curiozitatea, nu numai a străinilor din loc, dar chiar și a Românilor din Hunedoara, pe unde portul e cu totul altul, corcit. Iti era mai mare dragul să vezi zecile de lucrători privind cu ochii lucind de bucurie mica ceată, și să auzi

zicînd: »Vezi mă, că nu numai străinii au școli, ci și ai noștri!« Și ne invitau și ne fereau de a ne atinge și murdări.

Ziua de 18 Maiu n. 1909 va rămînea viuă în aducerea aminte a micilor escursionști. Au primit atîta știință nouă, cită, în mod mijlocit nu le-o poți da, nici după sfortări de săptămîni. Neștearsă le va rămînea și recunoștința față de onorata familie Dr. Erdélyi, pentru frumoasa jertfă adusă, prin care le-a făcut cu puțință escursia.

Ca director al școalei îmi țin de datorință, ca și pe calea aceasta, în numele micuților escursionști, să arat on. familiei Dr. Erdélyi, cele mai ferbinți mulțămiri pentru frumosul dar.

Tot asemenea aduc călduroase mulțămiri dlor V. C. Osvadă și N. Macrea, pentru ospitalitatea dovedită față de noi acolo.

Orăștie, 31 Maiu n. 1909.

C. Baicu, inv.-dir.

Congres Slav în Petersburg. La Petersburg, inima Rusiei și așa a tuturor Slavilor, — să află întruniți în mare sfat (congres) trimișii tuturor popoarelor de viță slavă. sfătuindu-se asupra celor ce ar mai fi de făcut pentru apropierea cit mai mare a acestor popoare de fericea lor și intruparea visurilor lor de mărire. Ca un mijlor în acest scop au hotărît să deschidă la Petersburg în 1902 o mare *Epozitiie Slavă*, la care să-și trimită toate popoarele de viță slavice (Ruși Cehi, Polooi, Sirbi, Bulgari, Croați, Slovaci, etc.) lucrurile lor cele mai de seamă care să arate până la ce măiestrie și cultură s'au putut înălța?

Este, o astfel de expoziție, totodată un privilegii de a-și face cunoștințe nouă, a legii legături nouă atît defrație sufletească cit și de negot, spriginidu-se în viitor și mai tare unii pe alții. Da, căci Slavii țin bine la olaltă și merg cu pași siguri spre ținta lor de obște de mărire.

Jertfele vinarsului. Preacurata pălincuță: lacrima diavolului și mîngăierea Românilui, — după cum să scrie din Sătmar, a omorît zilele acestea pe Alexandru Roman, Dumitru Ratieș, Vasile Terge și Ioan Pop din comuna Lipău (com. Sătmar).

A fost așa de bine că părțiuna-tul Blum Jozséf, bogătan mare în acea comună, ș'a omenit lucrătorii seara cu rachie. Gătîndu-i-să însă jidanului rachia veche, a început o bute nouă cu vinars pregătit de el însuși, din spirt ce adusese din Viena. După cum să spune, spirtul a sosit în butoaie de fier, iar butoaiele ar fi fost ruginite pe dinlăuntru și astfel spirtul din care a pregătit el răchia, a fost înveninat.

Bieții oameni s'au veselit bînd

mislicul lui Blum, și, după cum zice Românil, li-să părea „că le umblă prin oase“ atît le cădea de bine beutura otrăvitoare. — Au tras la măsă binișor: cite-o cupă unul, ș'apoi s'au culcat. — Și culcați au fost, mai mult nu s'au sculat...

După-ce doftorii au aflat că vinarsul lui Blum a otrăvit pe sărmanii lucrători, s'a pornit cercetare din partea procuraturii. Ș'a-cum, — în urma nenorociților plîng cele patru neveste și copilașii, neștiind pe cine să blasteme mai tare, pe Blum ori vinarsul? Nici nu să gîndesc poate bieteles ființe la aceea, că în întiul rînd vinovați sunt cei cari beau vinarsul și încă cu cupele...

A vătămă pe Impăratu.

Un sirb cu numele Pavlovici Lucaci, din Lórév, a fost judecat zilele acestea de tribunalul din Budapesta la 8 zile temniță, pentru că pe vremea cînd între țara noastră și Serbia să incurcaseră itele ar fi vătămă pe Maiestatea Sa.

Ci-că Pavlovici era în restanță cu darea și notarul nu-i mai da pace, în toata ziua era pe capul lui, că să plătească și să plătească. Pavlovici nici bai n'avea. Văzînd notarul că nu știe de frică, i-a spus într'o bună dimineața Sirbului, că glumă ne-glumă, peste vre-o citeva zile, va suna doba la casa lui și îi va vinde tot pentru dare. Sirbu năcăjit din seamă afară de vorbele notarului a zis:

— „Chiar de banii mei are lipsă regele, ca să să bată cu frații mei, cu Sirbii?“ Și a injurat una, împărătește!

Procurorul pentru vorbele acestea i-a făcut proces lui Pavlovici pentru vătămarea persoanei Maestății Sale, și tribunalul l'a osîndit.

Să caută un subnotar. Ni-se scrie din Tătărlăua (comit, Tirnavei mici): Zece ani au trecut de cînd avem în mijlocul nostru, pe harnicul notar Romul Rusu. Decînd a venit dsa ca notar — comunele cercului notarial Tătărlăua (Tătărlăua, Feisa, și Crăciunelul-românesc) au înflorit, atît în starea materială cit și morală, — lucru pentru care îi datorim cu recunoștința pe care i-o și păstrăm. Dzeu să-l țină întru mulți ani încă. Dar acest cerc notarial a dat și dă prea mult de lucru unui singur oficiant. S'a simțit de mult lipsa unui *vice-notar*, pentru care acum, har Domnului, s'a și înființat post nou. Concursul s'a și publicat. Dorința noastră e: să căpătăm un Român. Doritorii de a ajunge la acest post de subnotar, au de-aș înainta rugărilor până la 10 Iunie a. c. la oficiul protopretorial în Hususău (Hosszuaszó, Kis Küküllő m.) Alegerea e stabilită pe 12 Iunie.

Un binevoitor al poporului.

S. Sa vicarul Dr. D. Radu la Lupeni. In 29 Maiu n. a sosit la Lupeni S. Sa vicarul greco cat. **Dr. Radu** dela Hateg, pentru a savirsi ca mane sîntirea bisericii celei nouă gr. cat. de acolo. P. S. Sa a fost primit de popor cu banderiu de călăreți, cu cununi de flori cu mare alaiu și multă dragoste! Așa ne scrie un țaran de acolo.

*

Alegere de protopop gr. or. la Geoagiu s'a făcut Joi în săptămîna trecută. A fost ales cu unanimitatea voturilor dl **Ioan Popovici**, preot în Gelmar, fost profesor al școalei civile de fete din Sibiu, asesor consist., acum director al băncii „Geogeană”. Cunoscută fiind dorința unanimă a preoțimii din acel tract de a-l avea pe părintele **Popovici** de protopop, alții nici n'au mai candidat, și credem că în scurtă vreme va fi întărit și de conzistor, — urmînd a fi instalat în noul post bine meritat.

*

Un solgăbirău ce știe bine legea... Intr'o corespondență cu titlul „Cine sunt ațîțătorii” publicată în Nr. 7 din ăstan al foii „Libertatea” s-au arătat volnicile săvîrșite de solgăbirăi și peste tot de slujbașii administrației dela noi, administrația aceea, despre care oameni de știință unguiri, în reviste științifice serioase scriu, că e mai demoralizătoare și mai primejdioasă pentru libertate, ca un absolutism, căci să întemeiază numai pe volnicie...

Aflînd solgăbirăul din Geoagiu despre cuprinsul acelei scrisori din „Libertatea”, a început a bănuî ba pe unul ba pe altul din inteligența română din Geoagiu, și au cam dat cu socoteala că cine ar fi scriitorul aceleia. Bănuînd pe un domn candidat de avocat român, a căutat nod în papură, ca să se răzbune asupra aceluia cumva.

Nodul în papură l'a găsit așa, că a auzit, că corespondentul bănuît a fost militar, și acum trebuie să fie la glotași, și ca atare ar fi obișnuit a să înștiința în tot anul la controla glotașilor, care să face la tot omul, ceea-ce după știrea solgăbirăului, nu a făcut'o! S'a pus dară pe lucru și, fără de a avea vre-o arătare de undeva, a chemat la pretură pe domnul român, spre a-l trage la răspundere pentru neține-

rea prescrișelor despre înștiințare, cugetînd în sine: »Mi-ai căzut în mână, acum să te joc eu!» Nu știa însă solgăbirăul că și-a făcut socota fără de cărcîmar. Candidatul de avocat român, s'a dus la pretură, nebănuînd că ce-o fi, și acolo iaca să începe luarea la răspundere cam așa:

— Ai fost dta cătană?

l-s'a răspuns că da. Atunci a zis micul pașă, că s'a făcut arătare la pretură contra sa, pentrucă, ca glotaș, nu s'a înștiințat la controlă și așa va trebui să fie pedepsit! (lute troncu cu pedeapsa!).

Domnul român i-a răspuns, că nu e obligat a să înștiința la ei, de oare-ce e ofițer în rezervă, și ca atare nu are nimica cu ei!

Văzînd solgăbirăul, că a sfecilit'o prost, a rămas ca opărit, zicîndu-i: »poate va fi altul pe numele acesta și nu dta»...

Așa caută să-și răzbune domniile de pe aici, mici în fapte, mici în judecățile lor, asupra Românilor. Lucru de ris dela oameni ai patimei și urei șoviniste.

Petrecheri.

— Inteligența română din Deva invită la *petrecerea de vară* ce o va arangia la 12 Iunie n. 1909 în sala redutei din Deva, cu privilegiul adunării generale a „Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedoarei” în favorul acestei Reuniuni. Muzica lui Gogi din Orăștie.

*

Un oraș mare în Siberia ars de tot. Din Petersburg să scrie că în orașul din Siberia Novo-Nikolaiev așa un foc uriaș a bintuit zilele aceste, înct n'a mai rămas din întreg orașul decât o ruină. — Au ars peste o mie de case. Așezămintele cele mai frumoase și de mai mare însemnătate sunt azi cenușe, Paguba să urcă la zeci de milioane ruble. Focul nici azi nu e stins încă de tot. Numărul morților încă nu e statorit.

*

Un bun ziditor de fîntîni este măestrul român **Petru Tot lui Petru** din Uroi (lingă Piski). Am văzut și noi fîntînile zidite de el în multe locuri, toate foarte frumos și regulat și solid zidite. El zidește își pentru stat fîntînile pe la tren

n Piski și aiurea. — căci lucrează și solid și destul de ieftin. La Reghin a zidit spre cea mai mare mulțumită a unui fabricant de piei, o fîntînă de peste 20 metri, — lucru greu, de care numai măiestri aieveau pricepători să pot apuca!

Îl recomandăm cu toată căldura celor ce au trebuință de a-și zidi fîntîni, — că primesc lucru spre deplină mulțumire! Adresa lui e: **Petru Tot lui Petru** în Uroi (Arany, u. p. Nagy-Rápol, Hunyad m.)

Procesul băncii săsești din Sebeșul-săsesc.

Un prea interesant proces de presă s'a desbătut în săptămîna de naintea Rusaliilor la curtea cu jurați din Timișoara. Procesul pe care Banca săsască din Sebeșul-săsesc l'a pornit contra avocatului Dr. Carl Krasser, tot Sas din Sebeș, pentru vătămare de onoare și ponegrirea numelui băncii!

Dr. Krasser a scris de curînd o broșură (cärtică), în care descoperă o mulțime de lucruri slabe, ba păcătoase, care știa că să petrec la banca săsască din Sebeș. Anume a scos la iveală în broșura sa, că: Direcțiunea numitei bănci falzifică în un chip nemai auzit de rafinat bilanțele (dă socoteli mincinoase), răstălmăcește legea și statutele, și duce în rătăcire minunat pe acționari în adunările generale ale băncii; locuri de slujbași ajunse goale nu le mai întregeste, ci plățile acelorora le bagă la buzunar ea, direcțiunea (?), poartă în lista slujbașilor ani de zile încă numele unor slujbași de mulți ani morți, iar plățile ce să cădeau morților, le împart membrii Direcțiunii între sine, — și numai cu aceasta una apucătură, au păgubit banca cu 43.000 coroane!

Și altele de acestea a descris Dr. Krasser în broșura sa, arătînd că ar fi stări foarte destrăbălate la numita bancă, care nu vrednicește încrederea obștei...

Pentru aceste învinuiri grele, direcțiunea băncii a făcut proces avocatului Krasser, și procesul s'a pertractat în 25 și 26 Maiu la Timișoara.

Jurații au ascultat pe pîrîtor: avocatul băncii, — a ascultat apoi pe pîrît, pe avocatul Krasser, care a spus că tot ce a scris, *poate do-*

vedi, și ca atare el, n'a scris neadevă-ruri și vătămări, ci numai lucruri drepte, pentru ca lumea să știe cu ce fel de bancă are a face, cînd își face lucru cu numita bancă. Și-a și *dovedit* toate cele ce le-a scris, — și urmarea a fost, că jurații, retrăgîndu-să să se sfătuiască, au venit și-au adus judecată, că ei află *nevinovat* pe avocatul Krasser, scriitorul broșurei, iar pe cei dela bancă i-a judecat tribunalul și la purtarea tuturor cheltuelilor de proces cari urcă la alte mii de coroane, că ei fusese apărați prin doi avocați, unul din Timișoara, altul din Pojon, iar Dr. Krasser apărat de un avocat renumit din Pesta, și unul din Timișoara. Toate cheltuelile acestora le plătește tot direcțiunea băncii pîrtoare.

Dicționarul român-maghiar și maghiar-român, al comunelor! Sub numirea: „Dicționarul numirilor de localități cu poporațiune română din Ungaria”, compus din încredințarea „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, de Silvestru Moldovan și N. Togan, — a ieșit de sub tipar, spre sincera bucurie a noastră, a multora, care avem atita lucru cu numirea comunelor!, un dicționar de mult așteptat.

Să vinde la toate librăriile. Prețul: 5 coroane.

Această lucrare de mult cerută de trebuințele zilnice, atît ale noastre, cit și a concetățenilor de altă limbă, are următoarele părți: Partea I. cuprinde *toate* numirile comunelor (sate și orașe) din Ungaria, în care să găsește poporațiune română. La fiecare comună să arată numirea *românească*, apoi cea oficială *maghiară*, și, dacă este, cea *germană*. Să arată dacă e comună mare sau mică, etc., să spune comitatul și cercul administrativ și numărul locuitorilor după naționalități, pe baza recezămîntului (numărătoarei) din 1900.

Partea a II-a cuprinde numirile *maghiare* (oficiale) precum și cele române ale lor, iar partea a III-a cuprinde numirile *germane* și cele românești a lor.

Precît vedem, autorii și-au dat silința să fie cit mai acurați și amănunțiți în alcătuirea lucrării, și ei au reușit să ne deo o lucrare bună și neîndoios *folositoare*, pentru care le datorăm recunoștința.

Acesta e al doilea dicționar de foarte mare folos ce îl da Asocia-

Om din patrie să bea numai ape din Ungaria!

Institutul pentru circulația și exportul de

APE MINERALE UNGARE

societate pe acții în Budapest V., Băthori-utca 5-ik szám.

— „Magyar ásványviz forgalmi és kiviteli részvénytársaság Budapest, V., Băthory-utca 5. szám.” — aduce în circulațiune exclusiv numai ape minerale naturale ungare!

Și anume apă de:

Borszék izvorul *Boldisár*, contra morb învechit de stomac.
Borszék izvorul principal, regina apelor mincr.
Borszék izv. *Kossuth*, contra lipsei de sînge.
Matild de Bodok apă acră alcalică.
Baross, contra boalei de rinichi.

Borhegy, minător al udului.
De Boholt, răcoritoare.
De Vâlcele (Előpatak) contra gâlbînării.
Felsördkosi Maria, contra boalei de grumaz.
Hargitaliget, răcoritoare.

Horgdsz, făcînd poftă.
Casson-Salutaris.
Répatl, distinsă.
Selter-scutesc, contra boli vechi de stomac.
Stojka, contra morbului de zăhar.

(306)

întreabă-ți medicul și-ți va spune, că:

apa acră naturală

are putere de vindecare și gust bun, ce nu să poate asemăna cu a apei acre măestrite!

10-18

Cu ape minerale ungare de-ale noastre, pot fi înlocuite aproape toate apele minerale din afară!

Depozit la: **HERMANN NUSSBAUM**, în Deva.

țiunea în mâna publicului românesc. Intitul a fost „Enciclopedia” de care un om inteligent, cetind foi sau cărți, are trebuința aproape zilnic, că dal peste atitea numiri de oameni, de țări, de animale, de plante, de cuvinte ce cuprind amintiri istorice, vorbe de științe speciale, ce nu-s cunoscute celui strein de acea știință, — deschizi Enciclopedia, îi afli înțelesul, știi tot. În ea ai, pe scurt, istorie, știință, religione, tot.

Alt dicționar arzător de trebuincios era acesta, pe care acum îl primim. Azi toată lumea cetește foi, cit române cit streine. Vezi că e vorbă de Românii din cutare comună de colo ori de colo; numirea ei e dată însă numai pe ungiure ori pe nemție; ai vrea să știi cum o chiamă româneste, unde zace, de ce fel de națiuni ori religiiuni e locuită, cit e de mare, unde-și are posta? — cauți dicționarul de numiri al Asociațiunii, întâi la partea a II, cea ungiurească, afli cum să zice pe româneste comuna, atunci mergi la partea I, cea română, și aci afli tot!

Numai stațiunea căii ferate nu e pusă.

Această lucrare folositoare să nu lipsească din biblioteca nici unei școli, nici a privaților cari ceteșc mai mult, că le e mereu de trebuință.

POSTA REDACȚIEI

Dlui Sim. Pop în Mar. Sa făcut precum ai dorit: cele 2 cor. ce le-ai fost trimis pentru al doilea număr ce era să scoatem pe săptămână în preajma războiului, — le-am scris pe anul viitor.

Tot așa s'a făcut cu a altora cari nu și-au cerut banii napoi și pe anul de față erau plătiți deplin.

I. O. în T. Ozora. Anul acesta e plătit deplin și și pe anul viitor au trecut 2 coroane.

Ioan Mold. în Jupani. Adresa îți e bună. Foaia îți merge. Ești plătit pe jumătate de an. Nu ai găsit cine îți face val? Că trăbue să fie pe acolo!

Dân. Rus în M. k. S'au insemnat plătite cum spui dta.

Dlui Gavr. B. B. în Ny. Nu scrie pe una și aceeași hirtie și întrebări pentru „Tov.” și și poezii, că ori unele ori altele rămîn nerezolvate, fiindcă cele 2 foi nu au același redactor. — Vei primi răspuns în „Tov.”

Linus. Traducerile din Petőfi, las'că nu-s reușite, dar nici altfel n'ar avea înțeles în „Foaia Interesantă” cetită mai ales de oameni din popor.

Asigurări
contra

pagubelor de grindină
(pentru batere de piatră)

să fac la administrația foi noastre. Să primește în asigurare mai ales grâu și curuz. Cine vrea, plătește la primirea contractului, cine nu, va plăti numai după secere, prin Septembrie, dînd până atunci cambiu.

A să scrie la: Administrația foi „Libertatea”, care vă dă deslușirile de lipsă.

AVIZ.

La subsul notar află aplicare în cancelarie un scriitor sau practicanț notarial, pe lîngă vipt, cuartir și 30 coroane remunerațiune lunară, sau 600 coroane salar, și ceva venite laterale.

O. Berghezan, notar
Sugág u p. Szászcsor
(382) 1-2 (Szeben megye).

Casă de vînzare.

Casa din strada Cîmpului Nr. 3 în Orăștie, — stînd din 3 odăi și cugnă, grajd, șopruri, grădină, fîntînă, etc., — e de vînzare din mână liberă.

Pentru știre mai de aproape a să adresa în casa înșasi, sau la administrația foi. (380) 2-3

Vin bun!

La subsul să găsește de vînzare vin de calitate cea mai fină, produs pe coastele dela Șiria (Világos), și anume:

RIZLING curat, ROUZÉ, SCADERCA și MUSTAFER, foarte bine îngrijit! Să vinde dela 50 litri în sus, anume:

Mustarfer mestecat, cu 37 cor. hecto; Rizling și Rouzé și Scaderca, tot mestecat, cu 39 cor. hectolitru.

Rizling și Rouzé dat deosebit, curat, cu 45 cor. hecto.

E vin de deal, nu de grădină, ori cîmpie! Fără drojdii!

Pentru ori-ce informații mai de aproape, vă adresați la vînzătorul:

Petru Benea,
proprietar de vii în Világos,
(349) 7-10 comit. Arad.

Un

locomobil
(mașină de vapor)

puțin folosit dar în bună stare, 6 cai putere, lăsat pe 6 atmosfere, să află de vînzare cu preț foarte redus, în:

Atelierul de mașini a lui

Eugen Nicola,
(363) 5-10 Blaj, (Balázsfalva).

Cine dorește călătorie
— bună și iute —

— de plăcere

6 zile
la America

acela să ceară îndrumări românești dela

Falk și Comp.

Cancelarie românească

HAMBURG
Raboisen 30.

(325) 11-26

Anunț de căsătorie!

Un minieriu în etate de 30 de ani care ciștigă lunar 100—110 cor. dorește a să căsători cu o văduvă fără copii sau fată mai înaintată în vîrstă, care nu din scopul că numai să fie măritată, fără sperează după un viitoriu fericit și după un bărbat bun; confesiune nu hotărește, să cere ca să aibă și ea ceva zestre. (371) 3-3

Cine dorește, să scrie sub anonimul »Minieriu« la administrația foi care le va trimite la locul lor.

(220) 22-52

L'AU AMPUTAT!

Picioarele și mâinile măestrite, cum și uneltele de umblat și răzimat, pregătite de KELETI sunt, după părerea celor mai renumiți medici, cele mai bune în lume!

Umblare elegantă și ușoară! Garantă pe mai mulți ani! PREȚURI MODERATE! Institutul meu orthopedic cu existență de 30 ani, dă deplină chezeșie că uneltele luate la mine sunt pregătite nececeptionabil, specialist!

Descrieri ilustrate trimite franco și gratis:

I. Keleti fabricant chirurgic de uneltele de legături artificiale.
Budapesta, V. Koronaherczeg u. 17.

UN TINĂR

comis de branșa ferărie și speșerie, cu purtare și atestate bune, care posedă limba română și maghiară, caută aplicare la o firmă mai mare. Adresa la Redacția foi. (384) 1-2

„Lumina”

Inst. de cred. și ec. soc. pe acții, Sibiu.

Avem onoare a aduce la cunoștința on. public, că banca culturală „LUMINA” cu sediul în Sibiu (Nagyszeben), Str. Cisnădiei Nr. 7, și-a început activitatea cu ziua de 1 Maiu 1909 n.

Banca „Lumina” să ocupă cu toate operațiunile de bancă și în deosebi acordă împrumuturi:

- a) personale, pe lîngă obligațiuni cu caventi,
- b) cambiale cu 2 giranți sau cavneți,
- c) cambiale cu acoperire ipotecare,
- d) ipotecare simple sau de alt soi,
- e) pe efecte sau prețioase
- f) cumpără și vinde efecte publice,
- g) cumpără și vinde monede
- h) acoardă împrumuturi pe produse,
- i) indeplinște afaceri de incaso sau alte afaceri de bancă,
- j) acordă credite de cont-curent pe lîngă cuvenita garanție.

Banca «Lumina» primește depuneri spre fructificare cu 4¹/₂% fără abzicere, cu 4¹/₂% cu termen de abzicere 15 zile, și cu 5% pentru depuneri mai mari, cu termen de abzicere de cel puțin 6 luni. Depunerile corporațiunilor să primesc cu 5%. Darea după depuneri o plătește institutul.

Cu tot-respectul cerem sprijinul onoratului public
(377) 2-10. Direcțiunea.

PENTRU ECONOMI!

Cel mai bun stropirea viilor, ba și a pomilor
mijloc pentru: să capătă la apotecarul

Cornel Demeter din Orăștie — Szászváros
(lîngă bisericile evang. reformate), și anume:

Peronospin-ul!

E mijloc aplicat cu cel mai mare folos la stropirea viilor, în contra peronosporiei (a „manei” care uscă viia).

E neasămănat cu mult mai bun și mai ieftin în folosință „PERONOSPINUL” decît piatra-vînată!

Cu „Peronospinul” stropind viia, pui la 1 hectolitru de apă praf de 50 fil., pecînd piatra-vînată trebuie să pui de 1 cor. 60 fil., fiind piatra-vînată foarte scumpă.

Ca fiește-care proprietar de viie să poată capătă numai adevăratul „Peronospin”, fac și ușurarea aceea, că deja la comande de 10 pachete, îl trimite francat.

Prin întrebuintarea „Peronospin“-ului, viia va fi hotărît mai frumoasă, boabele de struguri mai mustoase și astfel roada de vin mai bogată! Experiența a dovedit, că prin folosirea pietrii-vinete, nu să ajung peste măsură frunzele și prin asta zbea din puterea și sucii viței! Praful de stropit al meu, „Peronospin“-ul, face vița mai plină de viață și mai asigurată contra boalei de peronosperă (mană). Prețul unui pachet este 50 fil. „Peronospinul” este deja de 7 ani în întrebuintare cu cea mai frumoasă izbîndă!

Folosul „Peronospinul“-ui s'a dovedit și la stropirea pomilor, mai ales a pomilor tineri, cruzi, pentru a-i scuti de feluritele musculițe și gînganii ce-i opăcesc în desvoltare!

Revînzătorii, comercianții, capătă r a b a t. (355) 6-6

A să cere la: CORNEL DEMETER,
apotecar în Orăștie-Szászváros.

Candidat de avocat.

Caut un candidat de avocat cu praxă bună. Postul și-l poate ocupa imediat, însă cel mai tirziu cu 1 Iulie n. a. c. Condițiuni conform înțelegerii.

Dr. Victor Bontescu,
(381) 2—3 avocat, Hațeg (Hátszeg).

Econoamă!

Un măiestru Român dela oraș, caută o econoamă, fără copii; să aibă etatea dela 30—40 ani. — Românele vor fi preferate în rîndul întiiu.

E măiestru cu venite bune. Informații dă administrația acestei foi.

(370) 3—3

Atelier de încălțăminte

Ioan Hândoreanu
Poiana (Pojána, Szeben m.)

Subsemnatul am onoare a recomanda onor. public atelierul meu din Poiana, precum și marele depozit de încălțăminte gata, din materialul cel mai bun și cu prețurile cele mai eficiente, astfel, că onor. clienți vor rămînea pe deplin mulțumiți.

Cu deosebită stimă
(372) 3—3 **Ioan Hândoreanu,**
măiestru păpușar în Poiana,
(Pojána, Szeben m.)

La apotecarul CORNEL DEMETER

în Orăștie—Szászváros (lingă bisericile evang. reform.)
să capătă următoarele preparate de bun renume:

Preparate cosmetice. Pentru frumuseță și curățenie!

Cream de benzoe mygdale, care servește pentru conservarea, înfrumusețarea și albirea mâinilor și feței, dînd totodată și o fineță deosebită! *Delătorează tot felul de necurătenii de pe mână și față, precum: pete, bubuțe, zgrăbunțe, pistenii (mitesser), precum netezește și zbirciturile.* Conținut nesticăcios pentru față și mâni. Prețul 60 fileri.

Săpunul de benzoe mygdale, un săpun excelent pentru toilette. E preparat din ingredientii foarte fine, și din mirosuri plăcute de flori. Albește și netezește pielea! Prețul 70 fileri.

Poudre-Veturien. Acopere foarte bine, încît nici nu să observă că fața este pudrată. Intrebuințată pudra cu creamul de benzoe mygdale, scutește de urmările neplăcute, ce altcum ar cauza vîntul și razele soarelui! Este în culoare albă, roză și galbenă. Prețul 1 cor.

Veturien-Parfeum. Veraviolețta, cel mai bun parfum de violele, lăcrămioare și scumpie (iorgovan). Prețul până 60 fileri.

„Ideal“, cel mai nou parfum. Prețul 2 coroane.

Apa de gură „Cremsier“. (Albă sau rozie). Prin întrebuințarea apei acesteia nu devin dinții găunoși, — să delătorează durerea dinților, și să întăresc dinții și gingiile! Să delătorează mirosul neplăcut și greu din gură! Prin întrebuințarea apei acesteia cu pravul de dinți „Cremsier“, devin dinții foarte frumoși, albi! Prețul 80 fileri.

Pravul de dinți „Cremsier“, prin întrebuințarea căruia devin dinții frumoși și albi. Prețul 70 fileri. *Perii de dinți, fine.* Alegere mare, în diferite prețuri. *Esență de China:* contra căderii părului, cu rezultat foarte bun. Prețul 1 cor. 40 fil. *China tannopomada:* pentru creșterea părului. Prețul 70 fil. *Oleu de nucă:* extract de nuca oleica, pentru conservarea părului. 1 sticlă 80 fileri.

Syrup de zmeură! Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahăr rafinat, 1 pachet postal de 5 kilo: 6 cor. 50 fil.

Grijiți această listă de prețuri ca la caz de lipsă să aveți adresa corespunzătoare. (341) 6—10

8—10 (333)

BRUTUS BRASSAI
Întreprindere de înmormintări. — Magazin de mobile și atelier de măsur:
ORĂȘTIE, Drumul țării Nr. 3.

Întreprinde: Transportarea morților; — are magazin de toate cele trebuitoare la îngropăciuni, dela cele mai simple pînă la cele mai pompoase. — Îngrijește însuși de îngropăciune, după clase proprii, în loc și în provincă! — Serviciu acurat și solid! —

„Geogeană“ institut de credit și econ. soaietate pe acții în GEOAGIU — (Algyógy).

Primește depuneri spre fructificare:

Cu 4½%, dacă anunțul e scurt. Intr'ucit permite starea cassei, aceste să replătesc și fără anunț;

Cu 5%, dacă sumele sunt cel puțin de 500 cor. și termenul de anunț 15 zile.

Cu 5½%, dacă să depun sume de 1000—2000 cor. cel puțin pe an, cu anunț statutar.

Sume mai mari, după invoeli speciale.

Depuneri de-ale corporațiilor culturale să retribuesc cu 6%.

Darea de interese o plătește institutul.

Interesele să capitalizează de două-ori pe an: în 30 Iunie și 31 Dec.

Depuneri și ridicări să pot face și prin postă, ori prin mandate de cec. De asemenea punem la dispoziția celor doritori cassette de economizare. 6—12 (256) Direcțiunea.

Cea mai bună coasă în lume

SOHR PÁL Somogy-Szill Fő-tér 5.

este coasa de oțel de St. Anton și să capătă numai dela: Coasa de oțel de tun „St. Anton“ să fabrică din oțel de tun mestecat cu cel mai nobil metal special, secretul fabricii.

500 de coroane plătește celui-este în stare să arate o coasă de oțel de tun „St. Anton“ cumpărată dela altă firmă!

1000 de coroane plătește celui-este între 100 de coase de tun „St. Anton“ 2 role. Cel-este dorește o coasă bună și de încredere, să nu cumpere pînă nu cere cu o corespondență, dela vestita firmă de sus, catalogul ilustrat, care să trimită gratis și franco. Lunile de față sunt cele mai potrivite pentru adunarea de comande. Cel-este adună comande primesc rabat! Garanție deplină. La 10 bucăți, o coasă să dă în cinste!

Serviciu conștientios! Mii de scrisori de recunoștință și comande renoite să pot arăta și pune la dispoziție ori-cui.

Brici de oțel de diamant cu garanță de 5 ani, costă 1 fl. 50 cruceri.

(375) 2—6

HANS STEPHANI
Hotel „Transsylvania“
Orăștie—Szászváros.

T. P. Am onoare a atrage atențiunea Onor. public asupra *vinurilor* mele curate și excelente ardelenesti, pe care le recomand a le întrebuința în deosebit cu ocaziunea nunților, botezelor, festivităților, etc., cu următoarele prețuri:

Vinuri din a. 1908, la cumpărare de 60—70 lit. 36 fl. litrul
" " " 1907, " " " " " " 38 " "
" " " 1906, " " " " " " 40 " "

Risling, Seauvignon, Traminer sau Ruhländer, etc., dela 60 fileri în sus litrul, măsurat, ceva mai scump.

În Hotel să află în totdeauna chilia (odăi) pentru noapte, cu prețuri foarte solide: 1 odaie dela 1:20 pînă la 3 coroane.

Cost în abonament, în hotel sau dus acasă, cu 20 fl. pe lună amiaz și cină; sau numai amiaza cu 12 fl.

Rugînd on. public pentru binevoitor sprigin!
Cu stima **Hans Stephani**, hotelier.

(326) 11—15

DE CE sufăr miile de bolnavi și dureri pentru a căror tîmăduire este leac sigur? Nu trebuie să-și peardă nădejdea tîmăduirii numai pentru-că n'au ajuns rezultat cu felurite leacuri zise bune, dar rămase fără efect. Miile de bolnavi vindecați dovedesc cu vorba și în scris, că folosînd după prescripția medicală aparatul Electro-Vitalizer, s'au tîmăduit de boale de cari în zadar și-au căutat ani de zile tîmăduire altfel. (376) 2—3

S'a dovedit ca distinsă cura electrică la nervozitate, slăbice de nervi, reumă, dureri de cap și spate, boale nervoase de stomac, mațe, inimă, anemie și ori-ce fel de slăbice! Despre acest fel de vindecare și despre aparatul Electro-Vitalizer, dă deslușiri amănunțite cărțicica „Cura Modernă Electrică“, despre „Cura Modernă Electrică“, pe care o trimite gratis și franco în covertă ori-cărui care, scriînd că a cetit despre ea în toaia aceasta, o cere dela institutul de ord. medicală **ELECTRO-VITALIZER** Budapest IV. Károly k. 2. féleml. 51.

Cupon pentru carte gratis! Tae-l și trimite!

Inst. medical „Electro-Vitalizer“ Budapest IV. Károly k. 2. féleml. 60.

Rog a-'mi trimite, franco, închis, cartea despre „Cura modernă electrică“, pentru bărbați ori pentru femei.

Numele.....
Comuna și posta.....